MANAGEMENTUL ACTIVITĂŢILOR ŞI MOTIVAŢIILOR FORMATIVE PENTRU COMPETENŢA DE LECTURĂ

PROF. NICOLETA ANTONIA DAMIAN
LICEUL TEHNOLOGIC VERNEȘTI

CUPRINS

I.	**Lecturaşiformareacompetenţeilectorale**	**pag. 2**
I.1.	**Conceptul de lecturăînșcolaă**	**pag.2**
I.2.	**Competențalectorală de la definiție la structurăfuncțională**	**pag.2**
II.	**Managementulactivităţilor**	**pag.5**
II.1.	**Managementulactivităților de lecturăînclasăşiextraclasă**	**pag.5**
II.2.	**Activitățididactice de introducereînpracticalecturii**	**pag.11**
III.	**Repereprelimînareînmanagementulcercetăriiproblemei**	**pag.22**
III.1.	**Instrumente de investigație a conduiteielevilorşiprofesorilorîndomeniullecturii**	**pag.22**
III.2.	**Aplicațiecreativă, stimulativăprin model de scenariu didactic**	**pag.28**
	Bibliografie	**pag.45**

Capitolul I

Lectura şi formarea competenţei de lectură

I.1.Conceptul de lectură în şcoală.

Considerăm că lectura este forma prin care elevul din ciclul gimnazial nu numai că îşiîmbogăţeşte bagajul de cunoştinţe, sau îşi dezvoltă deprinderile şiabilităţile de citire, ci este activitatea prin care îşi creează propriul univers, înţeleagă mecanismele care stau la baza societăţii din care ei fac parte, reuşeşte să înţelege ce aşteaptă societatea de la el, şi cum el poate răspunde acestor cerinţe. Un bun profesor de limba şi literatura română va şti să canalizeze activitatea lectorală a elevilor înaşa fel încât să extragă maximum de informaţii ce îi pot ajuta „să se ajute". Din punctul nostru de vedere, rolul şcolii constă în a-l face pe elev să se integreze mai bine în societate. Ori acest lucru se poate realiza numai pe baza cunoştinţelor, abilităţilor, deprinderilor, competenţelorşi respectării normelor morale necesare. Prin intermediul lecturii, e mai uşor elevului să le dobândească şi să le dezvolte printr-o formare dirijată, consiliată.

Tehnicile muncii intelectuale cu cartea presupun în primul rând eforturi pentru coerenţă, logică, o bună capacitate de sistematizare, selecţieşi aprofundare. Cartea este unul dintre mijlocele de informare din toate domeniile vieţii sociale, informaţiile ajungând astfel, într-un mod facil la oameni.

Lectura presupune contactul şi asimilarea corectă a unor mesaje, prin care omul îşi actualizează cunoştinţele, dar şi descoperă noi adevăruri.

A aborda problema lecturii înseamnă a aborda o zonă vastă şi complexă care poate fi cercetată din mai multe perspective, cu diverse mijloace (tehnice, nontehnice).

I.2.Competența de lectură – de la definiție la structură funcțională.

Definiţia lecturii

Paul Cornea, în lucrarea "Introducere în teoria lecturii" descrie două accepții majore ale conceptului de "lectură" :una restrânsă la comunicare scriptică, cealaltă, extinsă la orice tip de comunicare, singurul pe care îl are în vedere fiind faptul că prin lectură se înțelege ansamblul

activităților perceptive și cognitive vizând identificarea și comprehensiunea mesajelor transmise scriptic. Cel de-al doilea sens al termenului pe care îl da Paul Cornea e foarte larg: se referă la identificarea și comprehensiunea mesajelor transmise cu ajutorul altor sisteme semnificante decât grafismul,deci,în limbajul lui Hjelmslev,cu alte ”substanțe ale expresiei”. În felul acesta ,orice sistem de semnificații,fie artificiale (codate într-o intenție semnificativă), fie naturale (posedând prezumtiv o sintaxă,așadar reguli de combinare și o semantică,deci un repertoriu finit de echivalențe), poate fi în principiu citit. Există astfel de lecturi tactile (alfabetul Braille), optice (ndescifrarea caracterelor înscrise de un ordinator), dar și lecture ale codului genetic, liniilor palmei (chiromancie), trăsăturilor feței (fizionomie), caracterelor scrisului (grafologie), viselor (psihanaliză), lecturi ale îmbrăcăminții (Cestristesvetements ou je lis monmalheur”-Corneille), peisajelor,etc.În acest înțeles,lectura devine o formă universal a semiozei , un mod de a instaura (mai mult sau mai puțin arbitrar) semnificații, de a corela conținutul unor expresii date”. (114,206).

Etimologie. La originea cuvântului ”lectură” e rădăcina indo-europeană ”leg” (cu sensul de împreunare,reunire),conservată în greaca veche (”Leg-ein”), latină și albaneză. În limbile moderne,termenul vine din latinescul târziu ”lectura” (dedrivat din ”lectum”,supin al lui ”legere”,impus în defavoarea latinescului classic”lectionis”),trecut în franceză (sec XIV) sub forma ”lecture”,de unde a emigrat în engleză și în alte limbi.

Ugo Cardinale și GiulianaGiachino observă ca ”lego” în latină înseamna prioritar ”a strânge, a aduna ,a reuni” (de unde și românescul ”a lega”).

Structură funcțională

Determinările şi constatările unor cercetări existente la ora actuală în Europa (vezi, în special literatura de limbă franceză , de ex. ChNydegger , A. Soussi, 2013; PISA, 2010, 2015) arată scădereacalităţii practicilor lecturii în şcoli, dar şi la adulţi, a impactului acestui fenomen de vulnerabilitate asupra rezultatelor slabe în reuşitaşcolarăşi socială.

Prezentăm pe scurt câteva din constatările unor cercetări empirice din literatura de specialitate:

- Iletrismul este o consecință clară a incapacității unui subiect de a citi , de a lectura , de a parcurge conştientconţinuturişcolare de o manieră sistematică , continuu , pe termen rezonabil în perioada şcolarității.

- Analfabetismul funcţional este evident înscris şi în fenomenologia explicată a consecinţelor; datele statistice din ţări precum Elveţia , dar şi din România prin rapoartele oficiale nu pot ascunde o creştere a fenomenului, în rândul adulţilor, datorat slabei competenţelectoralegenerate de instituţiaşcolară, de indicele scăzut al motivaţieişi preocupărilor de intensificare a timpului orientat spre lecturi ştiințifice mai puține şi ale altor eforturi de educaţienonformală asociate .
- Slabele reuşite profesionale sunt şi efectul greutăţilor întâmpinate de elevi şi profesori în rezolvarea unor sarcini cotidiene şi profesionale, în abordarea şi rezolvarea unor probleme normative existente în documentele școlare, comunitare (-vezi prescripţiile medicale pentru purtatea ochelarilor amînate mereu, complicatele texte/documente financiare, bancare, complicate terminologii din contracte sau anunţuri , documente oficial interogative din documente de vot / alegeri etc.
- Slaba capacitate de literaţie, înţelegând prin aceasta, capacitatea de a utiliza imprimantele scrise necesare pentru funcţionareasocietăţii, atingerea obiectivelor comunitare familiale , parcurgerea unor informaţii prin care s-ar putea dezvolta potenţialul subiectului (OCDE, 1995).
- Incapacitatea dramatică lingvistică a subiectilor de a face corespondenţe sinonimice între un text şiinformaţiile dintr-un alt text, de a nu putea face deducţii , de a integra mai multe elemente sub o altă formă de exprimare –simboluri, forme geometrice, grafice, diagrame-, de a reflecta asupra lucrurilor scrise , de a lua parte la varietatea dezbaterii pe documente scrise-de ex. anchete sociale, de a construi/a da răspunsuri scrise cu prezentarea unor puncte de vedere deosebite, de a oferi argumente temeinice pe care le are subiectul ca mod oral de exprimare, pentru a nu vorbi de texte în limbi străine.

Axele câmpului de acţiune fie în şcolăşi în afara ei sunt diverse, asociate şi trecerii la alte niveluri de şcolaritate, de a se manifesta ca subiect autonom al unui grup sau al unei comunităţi definite sociologic şieducaţional. Motivaţii definite şi devenite bune în spectrul acestora, sunt corelate şi cu ideea ameliorării competenţeilectorale, angajând nu numai şcoala, profesorii dar şipărinţii deopotrivă, mediul familial în întregul său.

Diferitele cauze/motivaţii sunt legate de:

* Dezvoltarea motivaţiilor preconizate de actorii educaţionali ;

* Slaba prelucrare în şcoală a componentelor competenţeilectorale ;

* Necorelarea componentelor ce definesc competenţa la citire şi pentru alte sarcini şcolare la alte discipline de învăţământ - Istorie, Matematică, Cultură civică, elemente care pot conduce la creştereacompetenţeilectorale cu participarea tuturor actorilor educaţionali la ameliorarea competenţeilectorale - actori formali şinonformali, de ex, părinţii.

CAPITOLUL II
MANAGEMENTUL ACTIVITĂŢILOR

II.1.Managementul activităților de lectură în clasă şi extraclasă

La vârsta școlară, lectura are un rol hotărâtor în îmbogățirea și dezvoltarea culturii cognitive a elevilor, a sensibilităţii şi motivaţiei de receptare a cunoaşterii în domeniul literaturii, artelor, ştiinţelor şi tehnologiilor, în formarea gustului pentru citit, în cultivarea și îmbogățirea limbajului /vocabularului adecvat.Între activităţile, procesele şi necesităţile de învăţare şcolară autentică, lectura ocupă locul central ca activitate intelectuală,emoţională şi spirituală, de formare-dezvoltare armonioasă a personalităţii.

Fundamente teoretico-metodologice a managementului motivațiilor prolectură.

Managementul motivant este expresie intrată în vocabularul literaturii de specialitate folosită de expertul O. Gelinier pentru a desemna „noile forme de management al activităților bazată pe recunoaşterea managerilor de a recunoaşte inteligența participanților, a mobilizării energiilor acestora şi pe capacitatea acestora de a evalua termen lung valoarea activităților la carea se angajează.”

Importante pentru teza noastră sunt următoarele principii:

a) Să se sprijine pe un sistem de valori cadru la care aderă şi participanții;
b) Să se definească obiectivele pe termen scurt, mediu şi lung în domeniul de bază a profesiei / statutului lor (de elevi);
c) Fiecare participant să se implice într-un proiect comun prin adeziunea la obiectivele activităților propuse;
d) Fiecărui membru participant i se recunoaşte dreptul la opinie exprimată sau integrată unei inițiative în domeniu;

e) Nu este pusă la îndoială autoritatea unui coordonator (profesorul de limba şi literatura română);
f) Nu există constrângeri economice privind depăşirea greutăților;
g) Se ține seama de :
   - Nivelul pregătirii elevilor ;
   - Dificultatea gestiunii timpului şcolarşi de acasă;
   - Posibilele apariții de obstacole;
   - Variația factorilor motivanți;

Managementul motivant în activitățile prolectură.

Repere generale

Principalele probleme conexe şi/sau ataşate temei privind managementul activităților de motivare prolectură sunt:

a) Promovarea unei viziuni moderne cu privire la zona probleme reale/posibile chiar în titlul raportului, anume setul activităților proiectate sprea a asigura calitatea motivațiilor procompetențalectorală a elevilor, în contextul şcolii rurale şi urbane, al programelor manageriale ale şcolii;
b) Identificarea dovezilor empirice ale calității, eficienței şi eficacității acestora adecvate, cu accent pe dimensiunea vulnerabilităților legate de obiective şi conținutul acestora;
c) Promovarea frecventă a acțiunilor cadrelor didactice privind organixarea claselor si elevilor pentru activități de lectură; promovarea unor schimbări în conceputul utilizării şi în practicile la clasă privind inițierea, analiza şi promovarea unor acțiuni dezivabile didactic şi în acord cu scopurile existente sau nou propuse pentru elevii şcolii unde lucrez; delegarea unor misiuni grupui de elevi, care pot deveni resurse umane de recuperare, dezvoltare sau menținere a atitudinilor vizării de lectura şcolară; stabilirea naturii şi direcției schimbărilor ce ar putea creşte eficiența funcțiilor şcolii în materie de asigurarea competenței lectorale ale elevilor;
d) Intensificarea eforturilor profesorilor şcolii privind:
   - Cunoaşterea nivelului abilităților, competenței lectorale;

- Înțelegerea factorilor cauzali care acționează în special în mediul rural în domeniul scăderii indicatorilor competenței lectorale;
- Orientarea progresivă a valorilor motivaționaleprolecturășcolară;

e) Constituirea unui minim Ghid metodologic în cadrul Curriculumului la Decizia Școlii propuse de subsemnata pentru aceşti doi ani şi jumătate la gimnaziul şcolilor;

f) Centrarea accentului pus pe dimensiunea practică a recomandărilor din teză cu note de fundamentare ce pot avea impact semnificativ in rândul elevilor;

g) Identificarea pentru unele activități a unor standarde minime pentru elevii din mediul rural şi optime pentru şcolile urbane;

h) Introducerea progresivă a ideii de autonomie consiliată a elevilor în domeniul spațiului decizional privind lectura şcolar; managementul orientat spre creştereatranferului responsabilității dela profesor şi părinți la nivelul elevilor;

i) Sesizarea valorilor pe care autoritatea şcoliişi a programelor şcolare le are asupra conduitei elevilor, pentru modificarea şi a unor opinii ale părinților;

Acestei practici îi putem asocia, cum deja putem aminti, Metoda grupelor de evaluare, Socotită ca fiind eficace pentru atingerea unui obiectiv central al managementului activităților destinate formării competenței lectorale la elevi.

Criteriul de bază al scalei este determinarea criteriului de reuşită, şi de indicele de grup sau clasă de elevi. Pentru aceasta va fi propusă o matrice de tipul următor:

Scala:

Nivel : excelent; util; mediocru; slab; foarte slab

Nr.crt.	**Criterii**	**Excelent**	**Util**	**Mediocru**	**Slab**	**Foarte slab**
1.	Calitatea/ exprimareaorală a celorcitite/lectorate	5	4	3	2	2
2.	Calitateainformațiilorobținutepe domeniulliteratură,istorie,geografie,etc.	5	4	3	2	2
3.	Creareaclimatuluipsihoşisocioafectiv de menținere a relațiilorelev-lectură	4	4	3	2	2

4.	Repartizareatimpilor de comunicare	5	4	3	2	2
5.	Utilizareasuporturilorvizuale	5	4	3	2	2
6.	Documentarecomplementară	5	4	3	2	2
7.	Note/criterii	5	4	3	2	2

Condiţiile unui bun şi eficace management al activităţilor şi motivaţiilor prolectură, al formării competenţei specifice.

Studiul literaturii de specialitate destinată selfmanagementului activităților cu privire la formarea competenței lectorale, în oricare ar fi etapele de realizare/implementare (Korenblet,1998), ar trebui să accepte respectarea următoarelor atribuții:

- Simplitate -direct, clar, specific;
- Practicabilitate -concretico-operațional,utilizabil;
- Activ -explicativ, centrat pe acțiune, angajat;
- Coerent -ordonat, planifica, metodic;
- Strategic –obiectiv, motivat, finalizat;

Aplicabilitatea acestui tablou de calitate orală, devine reală dacă propunem profesorilor următorul tabel:

Asocierea categoriei activităților cheie pentru managementul activităților motivante în sfera formării competenței cheie.

Nr. Crt.	Activitați	Sinteza	Scala
1.	Organizatorice		
2.	Conceptualizării		
3.	Raționalizatoare		
4.	Metodologice		
5.	Normative		
6.	Simplificatoare		
7.	Adaptabilitate		
8.	Pragmativ-empirice		
9.			

Calitatea evaluării conținuturilor

Ținta 1.

Rezolvarea unor probleme care țin de conținutul unui text.

Metoda declinării – în sens gramatical, lingvistic, tema ne interesează, calitatea textului care pune în lumină idei, asociații de idei sau reflexii asupra înțelegerii întrebărilor care se pun: „ Care?”, „Cum?”, „Când?”.

Din punct de vedere al formei lingvistice (gramaticale) a textului, este importantă desprinderea prin analiză morfosintactică a construcției cazurilor, unde problemele sunt:

- Nominativul - problema este subiectul enunțului;
- Vocativul - problema este cum se face interpretarea;
- Genitivul - problema este „al,ai,a,ale cui?” sunt proprietățile;
- Dativul –problema este cui datoram ceva;
- Instrumentalul – problema este utilizarea a ceva ca mijloc.

Ținta 2.

Managementul activităților/fazelor de pregătire a elevilor pentru formarea inițială a competențelor lectorale.

Pentru cadre didactice sunt importante modurile în care sunt învățați elevii cum să perceapă valorile unui text destinat lecturii, în principal a fundamentelor sale.

Astfel, potrivit unui cadru cu privire la selfmanagement, (Kovenblet,1998,pag.66), vorbeşte de următoarele faze:

a) Definirea obiectivului/ obiectivelor lecturii;
b) Cercetarea cadrului cum se deschide textul, care sunt ipotezele (dacă se pot dsprinde);
c) Trierea enunțurilor cu valoare de ipoteze;
d) Organizarea planului de lectură, cu ordonarea ideilor;
e) Punerea într-o formă corecta a modului de prezentare a ideilor despre text;
f) Evidențierea condițiilor specifice textului, în special a motivațiilor, a informațiilor;
g) Identificarea / uneori imaginarea reacțiilor;
h) Identificarea şi practicarea unor mijloace de evaluare ce urmează a fi dezvoltate de elevi.

Teoria motivațiilor procesuală/ opțiune metodologic managerială.

Principial, continuă exercițiul tematic al analizei factoriale privind funcționarea unui posibil model aplicativ-procesual al factorilor care examinează şi explică ce activează, diferențiază şi susține prin explicație conduita comportamentală prolectură a elevilor şi profesorilor, în sfera formării competenței lectorale.

Din spectrul larg al categoriilor motivaționale (R. Marthis, 1997):

- De conținut :Herzberg, Alderfer;
- De proces: Mc. Gregor, V. VROOM;
- De întărire integrativă: Katzellşi Thompson.

Vom reține şi analiza, una dintre cele mai cunoscute teori, anume Teoria performanțelor aşteptate, elaborată şi aplicată de V. ROOM.

Numită pe scurt, teoria aşteptării, are drept punct de plecare ideea conform căreia intensitatea efortului depus de un subiect (în formarea unei competențe, precum cea lectorală), depinde de valoarea factorilor recompensatori pe care subiectul aşteaptă să-l primească la finalul sau în perioada unei activități complexe şi în care se aşteaptă să aibă cât mai puține pierderi : de efort, de timp, de prestigiu, de performanțe, într-un cuvânt, de motivație investită, construită în jurul a trei elemente de bază:

a) Aşteptarea (relația efort-performanță);
b) Instrumentalitatea (relația performațe-rezultat);
c) Vvalențe (Valoarea acordată rezultatealor obținute);

Absența unui factor de echilibru va determina lipsa motivației judecată, valorii prin tipurile de activitățiintroduseîn zona managementului.

Gama scalei de calcul este de la 0 (zero) la 1 (unu), unde :

- 0 (zero) înseamnă aşteptările nule în relizarea competenței;
- 1 (unu) însemnă convingerea subiectului în îndeplinirea prin efortul, capacitatea şi rezultatele obținutea competenței stabilite ca sarcină profesională;

Modelul propus de Vernon (1964) se configurează astfel:

Expectanță → Instrumentabilitate → Valență → (EM X V)
(aşteptată)

Efort individual _____ E _____ Performanțe (I) ___Rezultate _____ V ____ obiective (recompense)

Expectanța (aşteptarea)- percepția subiectului ca efort depus în formarea competenței lectorale care duce la performabila (structura competenței), influențate de abilitățile elevului - experiență cognitivă, resurse, echipamente, informații relevante, timp, materiale, claritatea obiectivelor.

Instrumentalitatea – măsoară şansa ca un subiect (elev sau profesor), să obțină o satisfacție, o recompensă, poate varia de la 0 (zero) la 1 (unu), adică nu întrevede nicio şansă , la 1 (unu), convingerea că ajunge la rezultaul dorit.

Valența– valoarea, atractivitatea unui posibil rezultat anticipat, că poate varia de la -1 la +1; unde :

+1 semnifică faptul că persoana este puternic motivată în obținerea unui rezultat aşteptat;

-1 semnifică motivatia puternică de a evita consecințele neatingerii rezultatelor

0 (zero) semnifică indiferență în raport de rezultatul aşteptatşi dorit;

Modelul lui Vroom permite cuantificarea intensității motivațiilor , formula de calcul fiind potrivit lui Mc.Cormick, Illgen (1995) următoarea:

E = Ax ($\sum_{v=1}^{n}$ Iy x Vu), unde :

E =efort; A= aşteptarea (expectanța); Iy=instrumentalitatea unei performanțe „i”;

Iy=rezultat; Vy=valența de ordinul II; n=numărul de rezultate.

(Analiză făcută de Claudia Benchea (2014), Managementul motivațional în sistemul educațional.Bacău:Rovined P.)

II.2.Activități didactice de introducere în practica lecturii

Date de identificare a CDŞ:

1.Instituția de învățământ: Liceul Tehnologic Vernești – Şcoala cu clasele I – VIII „Vasile Aldea” Zoreşti

3.Titlul CDŞ: Lectura – formă de a învăţa să înveţi

4.Tipul CDŞ-ului:aprofundare

7.Clasa:a V-a, a VI-a, a VII-a, a VIII-a

8.Număr ore: 36

9Autorii:

-Unitatea de învățământ: Damian Nicoleta Antonia

1.Notă de prezentare

-Scopul modulului CDŞ: Dezvoltarea şi formarea competenţeilectorale prin parcurgerea de texte literare şi nonliterare din domeniile literatură, fizică, istorie, gerografie.

-Rolul CDŞ-ului înpregătirea elevului și argumentarea parcurgerii sale în anul de studiu, în unitatea de învățământrespectivă, în zona/localitatea respectivă:

Carteaesteînvăţătorulcare te conduce la bine, te face sătebucuri, sărâzişisăplângi. Eaîţioferăposibilitateasăteopreştimaimultăvremeasupraunuipasaj, săteîntorci la altul pe lângă care ai trecutîngrabă, dar la care simţinevoiasărevii, sămeditezi îndelungîntimpullecturiişidupăce ai terminat-o, săreieicarteaoricânddoreşti.

Considerămcălecturaeste forma prin care elevul din ciclulgimnazial nu numaicăîşiîmbogăţeştebagajul de cunoştinţe, sauîşidezvoltădeprinderileşiabilităţile de citire, ci esteactivitateaprin care îşicreeazăpropriulunivers, înţeleagămecanismele care stau la bazasocietăţii din care ei fac parte, reuşeştesăînţelegeceaşteaptăsocietatea de la el, şi cum el poaterăspundeacestorcerinţe. Un bun profesor de limbaşiliteraturaromânăvaştisăcanalizezeactivitatealectoralăaelevilorînaşafelîncâtsăextragă maximum de informaţiiceîi pot ajuta „să se ajute”. Din punctulnostru de vedere, rolulşcoliiconstăîn a-l face pe elevsă se integrezemai bine însocietate. Ori acestlucru se poaterealizanumai pe bazacunoştinţelor, abilităţilor, deprinderilor, competenţelorşirespectăriinormelor morale necesare. Prinintermediullecturii, e maiuşorelevuluisă le dobândească şisă le dezvolteprintr-o formaredirijată, consiliată.

Tehnicilemunciiintelectuale cu carteapresupunînprimulrândeforturipentrucoerenţă, logică, o bună capacitate de sistematizare, selecţieşiaprofundare. Carteaesteunuldintremijlocele de informare din toatedomeniilevieţiisociale, informaţiileajungândastfel, într-un mod facil la oameni.

Lecturapresupunecontactulşiasimilareacorectă a unormesaje, prin care omul îşiactualizează cunoştinţele, darşidescoperănoiadevăruri.

Aabordaproblemalecturiiînseamnă a aborda o zonăvastăşicomplexă care poate fi cercetată din maimulte perspective, cu diverse mijloace (tehnice, nontehnice).

Din punct de vedere structural, competenţa de lectură se constituie din următoarelecomponente de bază:

• Cunoştinţe (din teorialiteraturii, despre opera literarăsautextulnonliterar, despreelementeleoperei, despremesajuloperei, despreautor, cunoştinţe de vocabular, cunoştinţedesprelume, despre sine etc.);

• Capacităţi / abilităţi de: ascultare / receptare (a textului), identificare (a tipului de text, a ideilorprincipale, a noţiunilorliterare, a personajelor etc.); analizăşiinterpretare (a unuicuvânt, a uneisecvenţe de text, a unuifaptsaufenomenliterar); caracterizare (a unuipersonaj); rezumare (a unui text narativ); apreciere (a unui text lecturat, a unuipersonaj, a stăriipersonalepostlecturale etc.);

• Atitudini, sentimente, reacţiiprovocate de opera literară, trăiri formulate de cititorînlegătură cu problematicatextuluilecturat, opiniişiaprecieri ale fenomenelorliterare (personaj, autor, mijloace de expresie etc.)

Prinimplementareadisciplineiopţionale se doreşteformarea/dezvoltareacompetenţeilectorale, urmărindu-se creşterearandamentuluişcolar la disciplinelevizate. Aceste discipline au fostselectateastfelîncâtsă fie cuprinseariilecurriculareşcolare: limbăşicomunicare – limbaromână, matematicăşiştiinţe – fizică, om şisocietate – istorie, geografie.

-Situațiile de învățare care răspund nevoilor elevului:

Am preferat ca înloculstructuriicunoscuteaopționaluluisăaccentuezmetodelesimijloacele de accesare a textelorliterareşinonliterare, pe tipurile de lectură, atât de necesareoreide literature, care săpermităşialtorcolegisă le utilizezeînvedereaprezentăriielevilorunoractivităţiinedite:

a) Prima lectură, cea de pătrundereînuniversuloperei, permitecontactul cu secvențe din opera luiCreangă, ce nu sunt atât de cunoscuteelevilor, tocmaipentru a le oferi o nouădirecție de receptareaaacestuia, viziuneaelevilorschimbându-se/ consolidându-se înfuncție de fragment, de nivelul de cunoștințe ale elevilor, de etapelepregătitoare.

b) Relecturatextului, învedereaidentificăriicuvintelornecunoscute, se face pe bucăţelemici de text, pe un text care a fostdejacitit, pentruremarcareatermenilorspecifici – regionalismeşicuvintepopulare – şipentruexplicarealor.

c) Lectura de impact se poateaplica la o clasă cu nivel de cunoştinţemairidicatsau cu un nivel de conştiinţadejaconturat, învedereacombinăriiunor citate semnificativepentruconţinutultextului.

d) Lectura la alegere/ selectivă a unorpasajepoate fi utilizatăpentru a înţelegestructuratextului, eleviifiindfamiliarizaţi din claselemici cu anumiteaspecte (cele 4 capitole, poveşti; povestirietc).

e) Lecturaimpusă/ dirijată, sub atentacoordonare a profesorului, care îşivaorganizaora de literaturăfoartemeticulos: întâivaimpunelecturaintegrală a textuluipropusspredezbatere, pentrufamiliarizarea cu conţinutul – de asemenea, se alege un citatamplu din text.

f) Lecturaexpresivă, cu modulaţii ale vociişi ale gesturilor, se face de cătreprofesorsau –dacăexistaposibilitatea – de către un actor profesionist.

g) Lecturacheieesteutilizatăcândnivelulclasei o permiteşicând se urmăreşterelevareaunorvalenţedeosebite ale textului, semnificaţiişisensuriascunse, când se doreşteanalizastilisticăşi a unorparticularităţi ale textului, mesajelenaratorului etc.

h) Lecturacriticăestemodalitateaprin care se identificămijloaceleartistice, prinaccentuareaunortermenişiprinîntrebărifulger. De asemenea se pot realizaexerciţii de vocabular, de analizamorfosintactică etc. şimai ales se poateinterpretatextul, frază cu frază, învederea “dezlegării” tainelor.

i) Lecturaproblematizantă, pe lângăutilitatea la clasă, când se urmăreşterând cu rândfragmentul din manual, cadrul didactic poate cere identificareaunortemeşi motive literare, a unorpersonaje-cheie (sau cu valoaresimbolistică), a unortermenicheie, pentruanalizastilisticăşicomentareaoperei. Acest tip de lectură vine înpregătireaunui alt tip şianume:

j) Lecturacomentată pas cu pas. Aiciputemvorbideja de moment de sintezăainformaţiilor, căciprofesorulselectează câtevapasaje care sunt potrivitepentru o temăamplă.

k) Lecturaafectivăesteaplicată ca o modalitate de personalizare a mesajelorliterare, de identificare cu personajeleliteraresaupersonalităţi, de sensibilizareaelevilorpentru re-apropierea de literatură.

l) Lectura de profunzimeesteaceea care determinăînţelegereafonduluiideatic al textului.

m) Lecturaanticipativă se îmbinăfoarte bine cu un moment de brainstorming, când se urmăreşteidentificareaunorelemente de suprafaţă ale textului precum: identificareaautorului, a titlului (dacă se poaterecunoaştestilul), a temeifragmentului, a cuvintelornoi, a termenilorcheie, a mijloacelorartistice etc.

n) Lecturareflexivăeste un mijloc de analizăliterară, de interpretare a unui text fără a şticonţinutulsau, încazuloperei "Amintiri…", fără a se reluaconţinutul. De la un nivel de studiu la altul, şcolaruleste pus înfaţaunorfragmente al căror grad de dificultateestegradat: înclasele V-VI, datoritävârstei, sunt selectatefragmentecesurprindbucuriajocurilorcopilăriei; înclasa a VII a şi a VIII-a dejavârstaadolescenţeipermiteselectareaunortexteputernic reflexive (portretulmamei – pagina de elogiere a acesteia din Manualul de clasa a VII-a, Editura All), care cer o minteanalitică. Astfel, doarprinnotarea pe tablă a titluluiopereiliterareşiprintr-o întrebare/ cerinţă de tipul: "Numiţi/ Exprimaţiprimullucru care vă vine înmintecândcitiţiacesttitlu" – se creează un "boule de neige" care "colectează" o mulţime de opinii, maicopilăreştisaumai mature, care conducspresemnificaţiileoperei. Încompletare se vine cu scurtefraze/ secvenţe care conţintermeni din titluşi din nouclasa se antrenazăprindiferitetehnicişistrategii de interpretare.

-Scurtă descriere a nevoilor elevilor cărora le răspunde CDŞ-ul și a rezultatelor învățării suplimentare:

-să identifice într-un text literar sau nonliterar tema, ideea/ideile, personajul/personajele (dacă este cazul) şi alte noţiuni de teorie literară;

-dezvoltarea deprinderii de a citi activ un text, în vederea extragerii celor mai relevante informaţii;

-dezvoltarea deprinderii de a analiza critic un text.

2.Competenţe generale:

C.1.Receptarea textului literar, nonliterar, ştiinţific din perspectiva abilităţilor de gândire creativă;

C.2.Utilizarea lecturii în vederea dezvoltării personale.

C.3.Argumentarea, în scris sau oral, a propriilor opinii asupra unui text literar, sau nonliterar.

3.Valori şi atitudini:

- Cultivarea interesului pentru lectură şi a plăcerii de a citi;
- Dezvoltarea gândirii critice, flexibile şi prospective;
- Cultivarea interesului pentru învăţarea pe parcursul întregii vieţi ca expresie a dezvoltării durabile;
- Valorizarea creativităţii ca resursă pentru dezvoltarea personală;

4.Competenţe specifice/ conţinuturi:

Clasa a V-a şi a VI-a

C.1.Receptarea textului literar, nonliterar, ştiinţific din perspectiva abilităţilor de gândire creativă;

Competenţe specifice	**Conţinuturi asociate**
1.1.Înţelegerea şi integrarea în sistemul propriu de cunoştinţe, deprinderi şiabilităţi a rolului lecturii şi tipurilor de lectură; 1.2.Observarea comportamentului personajelor literare/a persoanelor în vederea identificării aspectelor importante care pot constitui norme morale sau încălcări ale acestora.	-abordări ale unui text destinat lecturii: centrarea pe punctele tari/cheie; orientarea problematizantă de ordin semantic, comunicaţional, ilustrativă;centrarea pe retorica argumentativă; -structura textelor narative, relaţiile dintre personaje/persoane/personalităţi; structura textelor lirice sau dramatice;

C.2.Utilizarea lecturii în vederea dezvoltării personale.

Competenţe specifice	**Conţinuturi asociate**
2.1.Identificarea rolului lecturii în dezvoltarea personală. 2.2.Asocierea textelor citite cu experienţe personale.	-lectura experienţială; -lectura şi dezvoltarea emoţionalăşi empatică a elevului preadolescent; -lectura, descoperirea Sinelui şi dezvoltarea armonioasă a personalităţii; -lectura şi dezvoltarea sociomorală a elevului.

C.3.Argumentarea, în scris sau oral, a propriilor opinii asupra unui text literar, sau nonliterar.

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
3.1.Să alcătuiască mesaje respectând anumite criterii de construcţie; 3.2.Dezvoltarea spiritului interogativ-argumentativ despre viaţăşi lume.	-enunţul, fraza;relaţionareapărţilor de propoziţie în propoziţiişi a propoziţiilor în fraze, în funcţie de intenţionalitatea comunicării; -structurarea argumentării (stabilirea problemei, dezvoltarea argumentelor, concluzia), pornind de la diverse teme, din toate cele 3 arii curriculare studiate/discipline de studiu (limba română, fizică, istorie, geografie).

Clasa a VII-a şi a VIII-a

C.1.Receptarea textului literar, nonliterar, ştiinţific din perspectiva abilităţilor de gândire creativă;

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
1.1.Citirea şi prezentarea unor texte diferite care abordează problematici sociale sau ale abilităţilorşicompetenţelor ce facilitează integrarea activă în societate; 1.2.Exprimarea opiniei faţă de comportamentele personajelor literare/a persoanelor în vederea identificării aspectelor importante care pot constitui norme morale sau încălcări ale acestora.	-abordări ale unui text destinat lecturii: centrarea pe punctele tari/cheie; orientarea problematizantă de ordin semantic, comunicaţional, ilustrativă; orientarea pe structura organizării textului-fonetică, morfosintatctică, semantică, lineară, anticipativă, comparativă, istoric-evolutivă, sociologică, emoţională sau corelativă altor criterii definite de profesor; -structura textelor narative, relaţiile dintre personaje/persoane/personalităţi; structura textelor lirice sau dramatice; -elemente etice şi culturale în texte literare şi nonliterare şi exprimarea propriei atitudini faţă de ele;

C.2.Utilizarea lecturii în vederea dezvoltării personale.

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
2.1.Identificarea rolului lecturii în dezvoltarea personală. 2.2.Aplicarea principiilor ascultării active în manifestarea unui comportament comunicativ adecvat; 2.3.Cooperarea în interacţiunile de grup.	-lectura experienţială; -lectura şi dezvoltarea emoţionalăşi empatică a elevului preadolescent; -lectura, descoperirea Sinelui şi dezvoltarea armonioasă a personalităţii; -lectura şi dezvoltarea sociomorală a elevului; -confruntarea opiniilor; acte de vorbire (prezentarea ideilor proprii, a unor activităţi realizate în grup).

C.3.Argumentarea, în scris sau oral, a propriilor opinii asupra unui text literar, sau nonliterar.

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
3.1.Să alcătuiască mesaje respectând anumite criterii de construcţie; 3.2.Dezvoltarea spiritului interogativ-argumentativ despre viaţăşi lume; 3.3.Dovedirea înţelegerii unui text literar sau nonliterar, pronind de la cerinţele date.	-structura textelor narative, relaţiile dintre personaje/persoane/personalităţi; structura textelor lirice sau dramatice; -texte literare (populare şi culte); texte nonliterare (texte publicitare, texte ştiinţifice, enunţuri de probleme; -structurarea argumentării (stabilirea problemei, dezvoltarea argumentelor, concluzia), pornind de la diverse teme, din toate cele 3 arii curriculare studiate/discipline de studiu (limba română, fizică, istorie, geografie).

5.Sugestii metodologice:

Programa oferă posibilitatea flexibile a învăţării într-un număr variabil de lecţii. Se recomandă ca textele literare şi nonliterare selectate în vederea dezvoltăiicompetenţelor generale vizate de prezenta programă să fie legate tematic de problema înţelegerii conceptelor şinoţiunilor necesare întegrării active în viaţa socială. Textele literare vor fi selectate din literatura română .

Se vor selecta texte literare şiştiinţifice/nonliterare, care pot ilustra teme precum: relaţiile interumane, dobândirea abilităţilorşicompetenţelor generale de fizică, istorie, geografie etc.

Numărul de texte literare selectate destinate lecturii, pentru fiecare an şcolar, este de cel puţin 5 fragmente sau integrale: poezii, proză narativă, text dramatic. În ceea ce priveşte textele nonliterare, se vor studia cel puţin 4 texte, de preferinţă legate tematic de cele literare şi aflate în strânsă legătură cu categoria de vârstă din care fac parte elevii.

Activitatea va fi organizată modular, după cum urmează:

Modulul I. Introducere în Lectura şcolară:

-Identitatea şi legitimitatea disciplinei. Structura şifuncţiile disciplinei.

-Axele curriculare şi legăturile intra- şi interdisciplinare.

Timp de realizare la clasă: V-VIII: 2 ore. Aplicaţii/exemplificări, situaţii de învăţare: texte literare şi nonliterare.

Modulul II. Conţinutul/tematica Lecturii şcolare:

-Lectura elevilor de vârsta 11-15 ani. Concepte. Structuri. Caracteristici generale. Scopuri, obiective, clasificări. Aplicaţii.

-Texte literare şi nonliterare. Tipologii. Caracteristici. Analize concrete pe texte narative, dramatice, poetice, ştiinţifice (viaţa unui cercetător, savant, fizician). Aplicaţii.

-Modele de formare/construcţie mentală, imaginativ-creativă şi realistă a unui plan al comunicării personale, interpersonale şi/sau publice, inclusiv în clasa de elevi, interclase sau şcoală.

-Pregătirea psihologică şi pedagogică a elevilor pentru receptarea şi realizarea concretă a unor mesaje sintetice proprii privind textele lecturate, monitorizate respectării normelor de exprimare corectă, orală şi scrisă.

Timp de realizare la clasă: V – VIII: 5 ore.

Aplicaţii/exemplificări/situaţii de învăţare: texte de lectură literară, nonliterară ş.a.

Modulul III. Formarea progresivă a competenţeilectoraleperformane prin utilizarea de strategii, metode şi tehnici didactice

Abordări ale unui text destinat lecturii:

V – VI: abordări ale unui text destinat lecturii: centrarea pe punctele tari/cheie; orientarea problematizantă de ordin semantic, comunicaţional, ilustrativă; centrarea pe retorica argumentativă.

VII – VIII: abordări ale unui text destinat lecturii: centrarea pe punctele tari/cheie; orientarea problematizantă de ordin semantic, comunicaţional, ilustrativă; orientarea pe structura organizării textului-fonetică, morfosintatctică, semantică, lineară, anticipativă, comparativă, istoric-evolutivă, sociologică, emoţională sau corelativă altor criterii definite de profesor.

Didactica lecturii – perspectiva formării personalităţii elevului:

-lectura, semantica şi gândirea critică;

-lectura ca proiect de dezvoltare personală a elevului;

-lectura, imaginaţiaşi scrisul creativ;

-lectura şi dezvoltarea emoţionalăşi empatică a elevului preadolescent;

-lectura ca metodă de învăţare dirijată, de studiu autonom, de joc didactic al plăcerii de a citi/lectura;

-lectura, modelele de receptare prin conexiuni artistice, antropologice, muzicale, arte vizuale;

-lectura, descoperirea Sinelui şi dezvoltarea armonioasă a personalităţii;

-lectura şi dezvoltarea conduitei interogative a elevului;

-lectura şi dezvoltarea sociomorală a elevului preadolescent;

-lectura şi exprimarea în public.

Predarea lecturii ca poveste: semiologia povestirii. Iniţiere în hermeneutica unui text lecturat.

Timp de realizare: V – VIII: 4 ore.

Aplicaţii/exemplificări, situaţii de învăţare: texte de lectură literară şi nonliterară.

Modulul IV: Evaluarea progreselor şi a efectelor formative în conduita elevilor.

1.Tipuri de evaluare tradiţionaleşi moderne.

2.Pragmatica evaluării lecturilor: chestionarul; scalele de lectură; tehnica fişelor de evidenţă; tehnica fişelor de interevaluare; conspectul; tehnica fişelor de citate; jurnalul personal de reflecţie; eseul liber; construcţia de scenarii; proiectarea de situaţii speciale destinate lecturii ca situaţie de învăţare, de studiu avansat pentru examene; jocuri de rol – sugestii regizorale; tehnica listei de argumente, cu efect persuasiv; metoda copierii selective; scalele mentale

apreciative; utilizarea de softuri; elaborarea de mijloace suport audio-video; tehnica elaborării de întrebări pentru învăţarea interogativă etc.

Timp de realizare: V – VIII: 4 ore

În realizarea planificării anuale şi calendaristice, pe unităţi de învăţare, se va avea în vedere posibilitatea intercalării conţinuturilor celor 4 module prezentate anterior.

Conţinuturileşi textele selectate pentru studiere la clasă, vor fi alese de către cadrul didactic conform bagajului iniţial de cunoştinţe, deprinderi şiabilităţi ale clasei, de nivelul de înţelegereşi lucru/lectură al elevilor.

Se recomandă cu insistenţă consultarea prealabilă a listei bibliografice indicate la finalul prezentei programe.

6.Bilbiografie:

1.OMEN nr. 3393/28.02.2017, privind aprobarea Programelor şcolare pentru ciclul gimnazial, anexa 2, (2007);

2.OMECTS nr. 3961/03.05.2012 privind aprobarea Programei şcolare pentru cursul opţional „Lectura şiabilităţile de viaţă";

3.Neacşu I. ,2010, Metode şi tehnici de învăţare. Iaşi, Polirom;

4.Neacşu I., 2015, Metode şi tehnici moderne de învăţare, Iaşi, Polirom;

5.Neacşu I., 2017, Repere didactice, curriculare şi pragmatic-metodologice în Didactica Lecturii Şcolare, Proiect de programă şcolară – elevi din gimnaziu, Facultatea de Psihologie şiŞtiinţeleeducaţiei, Universitatea din Bucureşti;

6.Damian N.A., 2016, Proiect de cercetare doctorală: „Formarea competenţeilectorale la elevii din ciclul gimnazial, Şcoala doctorală de psihologie şîştiinţe ale educaţiei, Domeniul: ştiinţe ale educaţiei, Universitatea din Bucureşti.

Capitolul III
REPERE PRELIMINARE ÎN MANAGEMENTUL CERCETĂRII PROBLEMEI

III.1.Instrumente de investigație a conduitei elevilor şi profesorilor în domeniul lecturii.

Tradițional, şcoalaşi profesorii erau interesați de creşterea sau de menținerea, acolo unde nivelul era ridicat nivelului motivațional prolectură.

În prezent preocuparea pentru lectura elevilor şi a tinerilor continuă să existe, în ciuda datelor statistice alarmante. Unele cauzalități explicative se constată fară putință: bibliotecile şcolare clasice mai sunt la fel de răspândite sau tind să fie înlocuite de bibliotecile virtuale? Programele şcolare, deşi prevăd ore de lectură realizate în afara programei, profesorii de la alte specialități sunt îndrumați să fie preocupați sau să supravegheze calitatea exprimării verbale şi scrise a elevilor.

Şitotuşi, intensificarea eforturilor este şi un răspuns la îngrijorările cu privire la degradarea calității nivelului de exprimare, regăsibilă până la nivelul liceului sau al intrării în învățământul superior.

Din lunga listă a cauzalităților explicative, menționăm cateva:

- Cuprinderea globală în şcolaritateacarea asigură învățarea cititului a unor mari populații şcolare în clasele de început ale şcolii obligatorii – clasa pregătitoare, clasa I şi clasa a II a, provenind, cum se exprimă şi în studiile de specialitateale UNESCO, începând cu C. Fitouri (1972), până astăzi (2018).
  De reținut este faptul că şcoala, oricâte eforturi ar face, nu reuşeşte să compenseze vulnerabilitățile mediului familial, care, la rându-i tratează cu superficialitate eforturile şcoliişi ale profesorilor de a recupera din superficialitatea mediului de proveniență.
- Comunicarea şi elaborarea exprimării corecte, orale şi scrise, nu se pot forma decât prin exercițiu reoetitiv controlat, îndrumat şi corect evaluat, precum şi prin reflecții adâncite aspra motivațiilor facile ale elevilor cu privire la relația dialectică între procesul evolutiv al învațării cititului şi lecturile elevilor din marii scriitori, echivalând între anumite limite, cu un mod discret de a participa, intr-o măsură sau alta, la procesul răspândirii de creație.

Să înțelegem că lectura bine orientată şi selectată nu poate fi pasivă, neutrală cognitiv şisocio-afectiv.

De aici, recunoaşterea unui fapt simplu: pe măsură ce elevul cititor procesează în formarea competenței lectorale odată cu maturizarea sa, pe măsură ce lista lecturilor se diversifică tematic şistilisticca exprimare, concomitent se ameliorează capacitățile sale atenționale (în special de concentrare) şi imaginative, reflecția şiputereanarativăse va exterioriza social şişcolar, procesele de identificare cu eroii cărților vor fi mai frecvente.

Consecința formativă: progresiv se formează un crescut potențial acțional al realizării unui discurs interior care se poate manifesta şcolarşiextraşcolar , în împrejurări favorizante.

De aici şi solicitarea de a da răspunsuri la întrebarea : „Când (vârsta) şi cum (psihopedagogic) se recomandă a începe punerea bazelor citirii corecte, fluente prin lecturi ale textelor şcolareşiextraşcolare , ale progresului de apropiere de competența lectorală ?”

Răspunsul la „ Când?” nu este uşor de dat: începând cu clasele terminale ale ciclului primar, continuând progresia în clasele gimnaziale şi adâncindu-se calitatea în perioada adolescenței (în clasele postgimnaziale) –liceu, şcoala profesională, socotită de unii autori, vârsta privilegiată a lecturii este adolescența.

Argumentele de susținere nu lipsesc. Astfel se susține:

a) Adulții cultivați păstrează de regulă amintiri plăcute cu privire la lecturile parcurse şi rolul acestora în diferitele momente ale vieții.
b) Orientarea profesională este frecvent legată de rolul unor lecturi realozate în adolescență.
c) Orintarea valorică şi caracterială este plasată ca fiind determinatăde lecturile semnificative dintr-o anumită perioadă a subiectului.
d) Reținem că dincolo de lecturi sunt prezenți, firesc şi alți factori corelați: ambianța socialăşi contextul socio-cultural, cu rol semnificativ în calitatea integrării subiectului în mediul său existențial; practicile inteligente ale unor profesori sau persoane apropiate şi aflate în mediul proximal al subiectului.

Continuând analiza factorilor motivanți şi explicativi prin influențele lor asupra conduitei prolectorale în timpul şcolarității, ajungem la cel puțin şase întrebări cadru:

1. De ce şi pentru ce să citim / să lecturăm ?

2. Ce să citim astfel încât lecturile noastre să fie utile şi utilizabile în mediul opțiunilor elevilor?
3. Cum să citim textele lectrilor recomandabile sau găsite din propria inițiativă?
4. Care sunt ocaziile şi oportunitățile oferite elevilor de şcoalăşi de profesorii lor de limba şi literatura română, dar şi de alte specialități, cu efecte stimulative pentru creşterea interesului pentru lectură?
5. Care este şi în ce condiții conduita m,ediului familial poate favoriza comportamentul elevului prolectură?
6. In ce măsură mass-media (radio, tv, film, mijloacele de comunicare informațională) sunt stimulative pentru cunoaştereaşi diseminarea principiilor specifice sferei motivaționale prolectură , pentru formarea progresivă a competenței lectorale predictive, creative la elevi?

Pe un astfel de fond interogativ, s-au născut proiecte şi programe destinate motivării elevilor pentru lectură în şcoală (PMLS).

Ce să citim şi unde?

În şcoala din România, programele şcolare recomandă elevilor anumite lecturi obligatorii şi facultative potrivit nivelului de vârstă, nevoilor şi intereselor cunoscute sau anticipate. Multe dintre acestea pot fi cunoscute, venite, recomandate de alți colegi, important fiind aici ca eleviisă simtă şi până la urmă să argumenteze că ei înşişi au nevoie de aceste lecturi.

Să ne imaginăm o clasă de elevi despre care avem informații că nu le place săcitească / să lectureze. Aceştia nu au speranța că vor reuşi să parcurgă o carte mai mică sau mai mare de circa 30-50-100-150 de pagini.

Experimentul simplu ar putea începe prin crearea unui cadru şcolar de organizare, diferit decât sala de clasă, anume creat / organizat puțin altfel, în care sunt prezente doar scaunele aşezate după dorința elevilor, pereții fiind acoperiți cu panouri, afişe, un ecran şi un videoproiector, un aparat audio care sa redea vocea marilor actori povestitori. Singurele condiții pe care ar trebui să le respectăm ar fi ca elevii sa fie voluntari şi să aibă acelasi nivel de vârstă, numărul optim, ar fi 12-12 elevi.

Ce să citim?

Importante, în răspunsurile la aceasta întrebare sunt criteriile de selecție al lecturilor, recomandarea noastră situându-se în jurul:

a) Conceptului de interes al elevilor;
b) Valoarea finalității educative;

Sigur,la clasele mai mari, putem apela la o mică anchetă pentru cărți bune, recomandate de elevii înşişi, de profesor, uneori chiar de părinți cu ceva experiență şcolară sau chiar de ghiduri speciale pentru un astfel de exercițiu. În literatura domeniului, găsim câteva lucrări de referintă, care cuprind liste de cărți şi texte integrale sau decupaje de texte / selecții deja făcute.

Am putea şi lectura unor cărți identificate la întâmplare, primite de alți colegi, cu riscurile de rigoare.

Cum să citim?

Elementele de metodologia lecturii sunt multiple,mulți experți recomandă proceduri şi etape, modele dintre cele mai tentante. Oricum, modurile de lectură corelează pozitiv cu scopurile lecturii, cu nevoile elevilor cititori. Între acestea recunoaştem valoarea câtorva , menționate de specialitate:

- Simplu divertisment;
- Sursă de informare;
- Suport pentru îmbogățirea culturii;
- Sursă de reflecție după lectură;
- Asigurarea unei stări de bine; ş.a.m.d

Pragmatic vorbind, după alegerea unei cărți pentru lectură, pot urma câteva etape, cum ar fi:

a) Abordarea integrală a textului;
b) Decuparea unor părți / secvențe textuale care par mai interesante pentru elev, sau mai relevante în raport cu recomandările profesorului sau a celui care ne-a făcut recomandarea;
c) Montarea şi integrarea lecturii criteriale, putând fi:

- crearea unei atmosfere de natură să suscite interesul;
- construirea unui şcenariu care să permită dezlegarea unor enigme ;
- însoțirea textelor de lectură cu introducerea unor fragmente muzicale (partea sonoră) sau chiar a unor montaje vizuale, picturale;

- asocierea textelor cu unele elemente de biografie (prezentarea autorului), cu alte descrieri de epocă istorică, ilustrații, aduse de elev sau profesor

d) Evaluarea atentă, dar discretă a contribuțiilor elevilor, cu corelarea valorii textelor , imaginilor, animațiilor, filmelor, dispozitivelor, jocurilor de rol.

e) Jocul întrebărilor, al opiniilor elevilor reciproc adresate,fie profesorului, fie unui invitat.

În finalul acestei abordări se poate completa un tabel cu răspunsurile elevilor la chestionarul special adresat lor cu privire la problematica dezbătută.

Elevi - chestionar privind efecte formative ale lecturii.

nivel de menținere →

nivel în creştere ↗

nivel în scădere ↘

Itemi de răspuns **Valoripozitive**	Tendițele/rezultatele din preanchetelefăcute	Stadiul actual
Formeazăopiniipesonale	↗	→
Asigurăînțelegereasituațiilor de viața	↗	→
Facilitează cunoaștereaoamenilor	↗	→
Dezvoltăimaginația	↗	→
Maturizează personalitatea	↗	→
Dăsensuri morale	↗	→
Dezvăluieșialteobiceiurisociale	↗	→
Oferămodelepozitive de conduită	↗	→
Itemi de răspuns **Valori negative**	Tendițele/rezultatele din preanchetelefăcute	Stadiul actual
Creazăconflicte de opinii	↘	↗
Dezvoltăputincognitivul	↘	↗

Induce uneoripresiuneşistres		
Nu dispunem de ghidurimetodologicepentrudiferitetipuri de lectură		
Uneoritextele sunt prealungişi nu existătimpsuficient		
Nu există o perspectivăşiadecvaţie la vârstaelevilor		

Profesori – dominanța criiterilor de evaluare a valențelor formative prin rangul ocupat potrivit primelor estimări statistice

Nr. Crt.	Criteriiutilizateînevaluarealecturilor	Rang estimat
1.	Concordanța cu standardeleprogramelorşcolare	V
2.	Calitate la nivelulmesajelorreținute de elevi	III
3.	Se asigură un progresîncomunicarea : -orală (formal şiinformal) -scrisă(formal; fişe, note)	II II
4.	Permitetransferulînînvățareaşi la alte discipline şcolare	X
5.	Motivează elevii pentrucontinuarealecturii	I
6.	Obligă la o bunăplanificareşigestiune a timpuluişcolarşi liber	VIII
7.	Asigură un prestigiu cultural elevului	V
8.	Facilitează conduitacreativă	VI
9.	Întăreştemotivațiaînvățării	III
10.	Bucurăpărinții şi pe ceiapropiați	IX

III.2.Aplicație creativă/stimulativă prin model de scenariu didactic.

SCENARIU DIDACTIC

PROFESOR: Damian Nicoleta Antonia

CLASA:a V-a, a VI-a, a VII-a, a VIII-a

MODULUL: Formareaprogresivă a competenţeilectoraleperformanteprinutilizarea de strategii, metodeşitehnicididactice

TITLUL LECŢIEI: Creangăînviziunetransdisciplinară

TIPUL LECŢIEI: mixtă, trandisciplinară, transcurriculară

DURATA:50 minute

SCOP: Utilizareaunorcunoştinţedespre Ion Creangăşi opera saînînţelegereaşioperarea cu noţiuni de limbaromână, matematică, geografie.

COMPETENŢE GENERALE:

C.1.Receptarea textului literar, nonliterar, ştiinţific din perspectiva abilităţilor de gândire creativă;

COMPETENŢE SPECIFICE:

Clasele a V-a şi a VI-a

1.1.Înţelegerea şi integrarea în sistemul propriu de cunoştinţe, deprinderi şiabilităţi a rolului lecturii şi tipurilor de lectură;

2.2.Asocierea textelor citite cu experienţe personale;

3.1.Să alcătuiască mesaje respectând anumite criterii de construcţie;

3.2.Dezvoltarea spiritului interogativ-argumentativ despre viaţăşi lume;

Clasele a VII-a şi a VIII-a

2.1.Identificarea rolului lecturii în dezvoltarea personală;

2.2.Aplicarea principiilor ascultării active în manifestarea unui comportament comunicativ adecvat;

2.3.Cooperarea în interacţiunile de grup;

3.2.Dezvoltarea spiritului interogativ-argumentativ despre viaţăşi lume;

3.3.Dovedirea înţelegerii unui text literar sau nonliterar, pronind de la cerinţele date;

OBIECTIVE OPERAŢIONALE:

O1. Operarea cu noţiunimatematicepentrurezolvarea de probleme, apelând la reprezentări din experienţapropriesaucunoştinţeliterare;

O2. Săinterpretezeînviziuneproprietextul "Pupăza din tei" de Ion Creangă, punând accent pe trăirileinterioareşimanifestărileexterioare ale personajelor;

O3. Săenumereprincipalelecaracteristicigeografice ale Moldovei: situare, limite, munţi, câmpii, principalelerâuri, oraşeimportante, economie;

O4. Săutilizezecunoştinţe de teorieliterarăînexerciţiiliterareşirezolvări de probleme.

STRATEGII DIDACTICE:

METODE ŞI PROCEDEE: exerciţiul, explicaţia, jocul de rol, problematizarea, Fazan, Cvintetul, analizaliterară, lectura.

MATERIAL DIDACTIC: videoproiector, fişe de lucru, tablă, film.

FORME DE ORGANIZARE: individual/frontală, pe echipe

SECVENŢA	TIMP	OB. OP.	ACTIVITATEA CADRULUI DIDACTIC	ACTIVITATEA ELEVILOR	FORME DE ORG.	STRATEGII
Moment organizatoric	2'		Pregăteştematerialul didactic şiclasa de elevipentru o câtmaibunădesfăşurare a lecţiei. Coordonează elevii să se aşezeastfelîncâtsăformeze 5 grupe de elevi,	Pregătesccaieteleşiinstrumentele de scris. Se aşează în echipe, coordonaţi de cadrul didactic.	Fontal	Exerciţiul organizatoric

			fiecaregrupăavândelevi din cele 4 clase.			
Captareaatenţiei	6’	O4	Căpitanii de echipă sunt numiţi din rândulelevilor de clasa a VIII-a. Propuneelevilorsăjoace “Fazanliterar”. Regulilejocului: Căpitanulechipei I spuneîngândalfabetul. Căpitanulechipei II spune stop. Cu litera la care s-a opritcel din echipa I, echipa I spune un cuvânt din domeniulliteraturii. Cu ulimaliterăaacestuicuvânt, echipa 2 spune alt cuvânt… Toatecuvinteletrebuiesă fie din domeniulliteraturii: noţiuni de teorieliterară, nume de autori, titluri de opera, nume de personaje. La finalul a 4’ de joc, dacă nu s-a spuscuvântulCreangă, profesorulpropunesă se reiajocul, dar el vaspunelitereleîngând. Astfel, cere să se spunăcuvinte cu C.	Joacăjoculurmărindinstrucţiuni leprofesorului. Spun cuvântul “Creangă”, fiindnumeleautorului Ion Creangă.	Frontal Fazanliterar	Exerciţiul Pe echipe
Anunţareatemeişiaobiective	2’	O4	Se poartă o discuţiedespre Ion Creangăşi opera sa:			

lor			-Cine a fost Ion Creangă? -Când a trăit? Unde s-a născut? In ceregiune? -Ce operecunoaşteţiscrise de el? -Care a fostmeserialui? (poatecompleta cu date precum: a scrisşi a folosit la clasăprimulAbecedarînlimbaromână, care conţineapovestioare precum „Inulşicămeşa”, „AculşiBarosul”. -Care a fostcelmai bun prieten al lui? Anunţăeleviicăastăzivorîncercasăutilizeze opera lui Ion Creangăînrezolvareaunorsarcini de matematică, limbaşi literature română, geografie, istorie.	-Unuldintreceimai mare scriitoriromâni. -S-a născut la 1 martie 1837 la Humuleşti, Jud. Neamţşi a murit la 31 decembrie 1889, la Iaşi. A trăitîn Moldova. -Ceamaicunoscutăoperăesteromanula utobiografic “Amintiri din copilărie”, „Soacra cu treinurori”. -El a fostînvăţător. -Celmai bun prieten al lui a fost Mihai Eminescu (pe care îlnumea „Bădie Mihai”)	Exerciţiul	Frontal

Dirijareaînvăţ ării	30'	O2 O4	-Pentru a puteasă ne atingemobiectivele de astăzi, lecţiavăva fi predată de cătrecolegiivoştri de la clasa a VIII-a care, împreună cu colegulvostruDănuţ de la clasa a VII-a, au realizat un filmuleţ. -Recunoaşteţifragmentul? Din ceoperă face parte? -Care sunt personajele? -Despreceestevorbaîn text?	Urmăresc cu atenţiefilmul. -Fragmentuleste „Pupăza din tei", din „Amintiri din copilărie". -Personajele sunt Nică, TuşaMăriucaluimoş Andrei, mama, moşneagul. -Nicăvreasăfurepupăzaşisă scape de ea, deoareceîltrezeafoarte de dimineaţă. Dupăcefură, tuşaMăriucaîispunemameibăiatuluic ă el a furat-o, iar mama promitesăaibăeagrijă de tot. Nicăaudediscuţiacelordouăşi merge la iarmarocsăvândăpupăza. Pentrucă un moşneagîidădrumulpupezei, Nică se ia la ceartă cu el. Moşneaguldoreştesădiscute cu Ştefan a	 Joul de rol Exerciţiul Analizaliter ară	 Frontal Frontal

		O2 O4	-Cum esteNicădacăfurăpupăzaşi se ceartă cu moşneagul? -Cum reuşeşteNicăsă scape de supărareamătuşiişi de furiamamei? -Aţiauzitcuvinte pe care nu le-aţimaiauzitpânăacum? -De ce sunt acesteadeosebite? -Cum se numesccuvintelefolositenumaiînanumitere giuni ale ţării? -Dar cele care nu se maifolosescînlimbajulcurent?	Petreidesprebăiatşidesprevânzareap upezei. Nicăfugeînapoiacasă. Pupăzacântă din nou. TuşaMăriucaîi cere iertaremameiluiNică, care o invită la masă. -Nicăeste un copil care face multenăzbâtii, deciesteobraznicşicertăreţ, darşiinteligent, deoarecegăseştesoluţiasă scape şi de pupăză, darşisăcâştigeniştebani. -Nică merge săvândăpupăzaşi are noroccămoşneaguldădrumulpupezei care devine din nouceasorniculsatului. -„Spurşe, aista, îliau la socoteală, şeri, să o trebăluiesc...” -Nu se folosescîn zona noastră, sausuntyformeînvechite. -Regionalisme.	Analizaliter ară /caracteriza reapersonaj elor Exerciţiul	Frontal

			-ÎnMunteniaavemregionalisme? Care estecelmaicunoscut? -AcestecuvintedauvaloareopereiluiCreangă. O fac uşor de înţelez, plăcută, amuzantăuneori. De caracterul oral al limbajuluiluiCreangă au fostimpresionaţişipersonalităţilevremii, care l-au ascultatpentru prima oară la Iaşi, încadrulasociaţieiliterareJunimea. George Panu, unuldintrejunimişti, vorbeştedespreCreangăîn opera sa ,,Amintiri de la Junimea. O săvăcitesc un fragment, săvedeţiceimpresie a produsCreangăintelectualilorvremii. DăcitireAnexei 1. -Mai am o întrebarepentruvoi, mi ales pentrucei din clasa a V-a: -Câtcredeţicăar fi pututprimiNică pe pupăză? -Cum am puteasăaflăm exact?	-Arhaisme. -Celmai des întâlniteste „oleacă”. Eleviiascultătextul. -Eleviiîşi spun părereaasupraprepreţului. -Dacă am şti cu cât se vinde de	Lectura	Frontal

				obicei o pupăză, am aflacâtar fi pututprimi. Se poatefolosimetodacomparaţiei.		
Obţinerea performanţeişiasigurarea feed-back-ului	9’	O1 O4 O3 O4	Ne vomfolosi de Creangăşi de Nicăastăzi, pentru a rezolvaşialtesarcini, ce nu ţin de disciplinaLimbaşiliteraturaromână. Tot înechipe, fiecareelevvaprimicâte o fişă de lucru (anexele 2-5), diferită la fiecareclasă, după cum urmează: Clasa a V-a varezolvaprobleme de matematică (problemele sunt din manualul de matematică, fiinddoarmodificatedatele. Clasa a VI-a vacăuta pe internet folosindtelefoanelepersonale date despreistoriaMoldovei. Clasa a VII-a vaidentifica pe hartaMoldoveicâte 5 forme de relief majore, 3 râuri, 5 oraşe. Clasa a VIII-a argumenteazăapartenenţa la genul epic a fragmentului „Pupăza din tei”.	Ascultăindicaţiileprofesorului. Rezolvăfişele de lucru. Prezintărezolvareasarcinilor de	Exerciţiul, analizaliterară, problematizarea	Individual

			În final, fiecareechipăvaprezentarezolvărilepentru o clasăşivoraducecompletăriacoloundeesteca zul. -Înconcluzie, astăzi, pornind de la un text, am reuşitsărezolvămprobleme de matematică, să ne aducemamintecunoştinţe de geografiesau de istorie, sărezolvămsarcinicerute la examenul de EvaluareNaţională. Văsfătuiesc ca, atuncicândcitiţi un text, săîncercaţisăfaceţicâtmaimulteconexiuni cu celelalte discipline, cu experienţavoastră de viaţă, deoareceşanselesăînvăţaţi, săfaceţilecturamaiplăcută, sunt maimari.	lucru.		
Realizarea retenţieişi a transferului	1’		Temapentruacasăconstăînlecturareatext ului din anexa 6. Pe bazaacestui text, fiecareclasă are temediferenţiate: Clasa a V-a trebuiesăfacă o compunere cu titlul „Eu, inventatorul”. Clasa a VI-a trebuiesăcompună 2 probleme de matematicăîn care	Ascultăindicaţiileprofesorului.		

			săincludăinvenţii ale lui Tesla. Clasa a VII-a trebuiesăprezinte o descoperire a lui Tesla. Clasa a VIII-a trebuiesărealizeze o compunereimaginativăîn care săpoarte un dialog cu Tesla.			
Activitateîncompletare		O4	Dacătimpul o permite, roagăeleviisărealizeze un Cvintetpornind de la substantivulCreangă. Cvintetuleste o poezie cu 5 versurialcătuiteastfel: - Primulverseste un cuvânt-cheie care denumeştesubiectulceurmeazăsă fie descris. Cuvântultrebuiesă fie un substantiv. - Al doileaverseste format din 2 adjective cedescriusubiectul. - Al treileaverseste format din 3 verbe, de obicei la gerunziu. - Al patruleaverseste format din 4 cuvinte (o propoziţie) care exprimăsentimentelefaţă de	AlcătuiescCvintetul. Exemplu: Creangă Amuzantşiinteligent Povestind, amintindu-şi, scriind, Ne încântăsufletele cu poveştilelui.	Explicaţia Cvintetul	Frontal Individual

			subiectulîntemă. - Ultimulverseste format dintr-un cuvânt care îlcaracterizează pe subiect Observaţie: Subiectulestetitlul, dupăcefaceţivoitotcvintetul.			

Anexa 1

,,Amintiri de la Junimea,, , de George Panu - Ion Creangă, p. 141 - 143

“Intr-o seara, prin 1874, un nouvenit intra la Junimea. Cu figuracongestionata, purtand cu stangaciehainele, stergandu-si la fiecarecinci minute sudoarea de pe frunte cu o batista mare, nou-venitul nu era altuldecat Ion Creanga.

Creangavorbeafrumos, era inzestrat cu o vieinteligenta, iartaranul din el nu-sipierduse, prinmodestelestudii de seminar, limbajulviu, coloratsiplin de imaginatie, specific omului de la tara. CândrâdeaCreanga, cehohotputernic! Peretii se cutremurau, iarrasulluiinveseleasocietatea.

Prin 1874 – 1875 vedemîntr-o searăcă un nouvenit se află la Junimea.

Noulvenitera scurt, grosşi gras, cu figuraşipărul cam castaniu blond, cu gâtulscurt … şi cu figuracongestionată, purtând cu stângăciehainele.

Era Creangă.

La fiecare5 minuteîşiştergeasudoarea de pe frunte cu o batistă mare, colorată.

Până la venirealuiCreangă la Junimea, culegătoriişipovestitorii de poveştierau d-niiSlavicişiPompiliu, amândoitransilvăneni. Poveştilelor se resimţeau de această origins scriseîntr-o limbăgrea, de multeoriorăşenească, poveştilelortrădau un fel de combinaţiiliterare care le stricaufarmecul.

Marele merit al luiCreangă a fostcă el a scrispoveştile sale întocmai, sauaproapeîntocmai cum ele se spun la ţară.

Când a venitCreangă la Junimea, şi a citit el singurpoveştile, a fost o adevăratăsărbătoare. Mi se pare că a începutseriapovestirilorcu ,,Soacra cu treinurori,,.

Toţi au începutatunci a-l rug ape Creangăsăaducăşialtelecâtmaicurând. Apoi a urmat o serie: ,,Capra cu treiezi,, , ,, MoşNichiforCoţcaru,, , ,,DănilăPrepeleac,,.

Înce consist valoareapoveştilorluiCreangă? Şi cum reuşeşteCreangă ca să fie povestitorulcelmaiapropiat de limbapoporului? CăcitrebuiesăadmitemcădacăestecevafermecătorînpoveştileluiCreangă, esteacelaer de ţară, sunt aceleexpresii plastic, pentrunoi cu totuldintr-o altălimbă.

…DacăCreangădevenea un om cult însensul nostrum, dacăCreangă s-ar fi depărtat de la feluldeprinderilorcăpătateîncopilărie, el ar fi fost un povestitor ca toţisurtucarii (croitorii) de oraş.,,

Anexa 2

Clasa a V-a

Rezolvaţi următoarele probleme:

1.Mama lui Nică a pregătit pentru tuşamărioara fursecuri. Câte fursecuri a făcut în total dacă a făcut 24 cu vanilie, cu 18 mai multe cu cacao şi de două ori mai multe decât cele cu vanilie, cu aromă de portocale.

2.În tabelul următor este reprezentată statistica animalelor vândute în iarmaroc la Humuleşti în cele patru trimestre ale anilor 1844 şi 1845.

Trimestrul	Numărul de animalevândute	
	Înanul 1844	Înanul 1845
I	65.420	70.408
II	48.312	73.104
III	50.999	60.498
IV	67.823	75.000

a)Câte animale s-au vândut în anul 1844?

b)În ce trimestru s-au vândut cele mai multe animale?

c)Care este diferenţa dintre cel mai mic şi cel mai mare număr de animale vândute?

Anexa 3

Clasa a VI-a

Căutaţi pe internet următoarele informaţii:

În ce secol s-a întemeiat Ţara Moldovei?

_____

Numiţi 5 domnitori ai Moldovei.

_____

_____

Anii de domnie ai lui Ştefan cel Mare.

_____

Cele mai răsunătoare bătălii ale lui Ştefan cel Mare.

_____

_____

_____

_____

_____

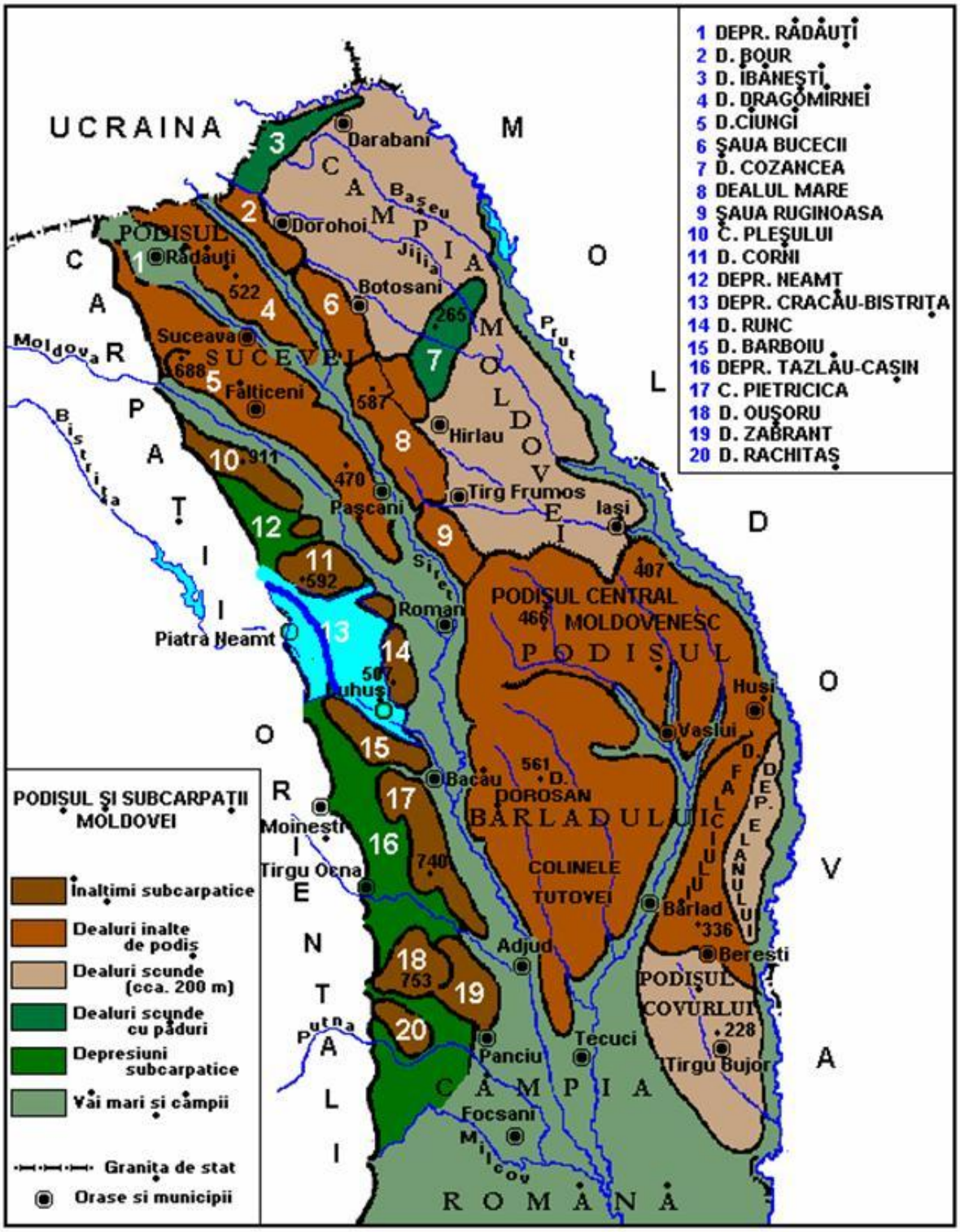
_____

Menţionaţi în ce an s-a unit Moldova cu Ţara Românească şi Oltenia pentru a forma România Mare.

_____

Anexa 4

Clasa a VII-a

Identificaţi pe harta:

Principalele forme de relief

_____
_____
_____
_____
_____
_____

3 râuri

_____
_____
_____
_____

5 oraşe

_____
_____
_____
_____
_____

Anexa 5

Clasa a VIII-a

Realizaţi un text argumentativ de 10-15 rânduri în care să argumentaţiapartenenţa fragmentului ,,Pupăza din tei,, la genul epic.

Anexa 6.

“Deşi Tesla (1856 – 1943) a murit înainte de inventarea tranzistorului, acesta avea abilitatea de a-şi folosi mintea aşa cum ne folosim noi astăzi de computer:îşi proiecta, construia şi testa toate invenţiilefolosindu-şi uluitoarea capacitate de concentrare mentală. Fără a fi nevoie de vreo schiţă, acesta a putut construi modele funcţionale ale invenţiilor sale. Inteligenţa nativă a lui Tesla a fost însoţită de această putere deosebită de concentrare, care, deopotrivă, l-a binecuvântat şi torturat din copilărie. După unele indicii, se pare că Tesla a suferit de unele probleme psihice, în special în ultima parte a vieţii. Acesta a petrecut mare parte a timpului

lucrând obsesiv şi solitar; interacţiunea cu persoanele obişnuite pare a fi fost o sarcină grea pentru Tesla. Poate de aceea, la bătrâneţe, el a pretins că a reuşit să contacteze fiinţe cu inteligenţă superioară de pe planeta Venus. În ciuda excentricităţilor sale (ori poate tocmai din cauza acestora) Nikola Tesla a fost capabil să-şi folosească puterea minţii pentru a îmbunătăţiivieţile a miliarde de oameni.

Există dovezi substanţiale conform cărora, pe când era copil, coeficientul de inteligenţă al lui Nikola era unul foarte ridicat. Există unele anecdote care ilustrează precocitatea acestuia. Pe când avea doar 5 ani, Tesla şi-a informat tatăl că urmează să strunească puterea apei. Invenţia pe care a realizat-o reuşea să bată ouăle folosind ca forţă generatoare a mişcării apa... Până la vârsta de 9 ani, maşina de bătut ouă a evoluat, fiind alimentată de mişcarea unor gândaci.

Anul următor Tesla rezolva ecuaţii matematice cu o asemenea rapiditate, încât profesorii săi l-au suspectat că trişează. A efectuat o serie de teste sub supravegherea părinţilorşi a profesorilor, dovedind că este vorba de un copil-minune. Imaginaţia sa tehnică a fost în plină manifestare încă de copil:credea că într-o bună zi va putea să fotografieze gândurile oamenilor.”

BIBLIOGRAFIE

1 Ausbel, David Paul. (1981). „Învăţarea în şcoală. O introducere în psihologia pedagogică". Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică.

2 Ausubel, David Paul. Robinson, Floyd G. (1998). „Învățarea în școală. Psihologia educaţională un punct de vedere cognitiv". București: Editura Didactică şi Pedagogică.

3 Augsburg, Tania.(2005).„ Becoming Interdisciplinary: An Introduction to Interdisciplinary Studies" ,Kendall/Hunt Pub.

4 Bloom, Benjamin.(1981). „All Our Children Learning". New York: McGraw-Hill.

5 Bloom, Benjamin, et al. (1956). „Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals". New York: McKay.

6 Bruner, J.(1981). „Pentru o teorie a învăţării", Bucureşti:EdituraPolitică.

7 Ciolan, Lucian.(2008). „Învăţareaintegrată – fundamentepentru un curriculum transdisciplinar". Iaşi: EdituraPolirom.

8 Cornea, Paul. (1989). „ Introducere in teorialecturii.Bucureşti: Editura Minerva.

9 Costea, Octavia. (2006). „Didacticalecturii. O abordarefuncţională". Iași: EdituraInstitutului European.

10 Curriculum pentruînvăţământulgimnazial. Limbaşiliteraturaromână.(2006). Chişinău: Univers Pedagogic.

11 Eurydice/CEDEFOP.(2015).„Combatereapărăsiriitimpurii a sistemelor de educațieșiformareprofesionalăîn Europa: Strategii, PoliticișiMăsuri. Volumul I al prelucrării datelor furnizate de testele PISA- 2015.

12 Gardner, Howard. (2011). „Mintedisciplinată", edișia a III-a. București: Editura Sigma.

13 Golu, Pantelimon. (2006).„Motivaţia un concept de bazăînpsihologie". Bucureşti: EdituraDidacticăşipedagogică.

14 Golu, Florinda; Golu, Pantelimon. (2003).„Psihologiaînvăţăriişidezvoltării". Bucureşti: EdituraFundaţieiHumanitas.

15 Kolb, David A. (2015).„Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development"-second edition, Pearson Education Inc.

16 Larousse - „Mareledictionar al psihologiei".(2003). București: Editura TREI

17 Molnar,Alex; Lindquist, Barbara.(2009).„Changing Problem Behavior in Schools", Information Age Publishing, Incorporated.

18 Neacşu, Ioan. (1990). „Instruireşiînvăţare". Bucureşti: EdituraŞtiinţifică

19 Neacşu, Ioan. (1978).„Motivaţieşiînvăţare".Bucureşti: EdituraDidacticăşiPedagogică.

20 Neacşu, Ioan. (2015).,,Metodeșitehnici de învățareeficientă".Bucureşti: EdituraPolirom.

21 Nicolescu, Basarab. (1999).,,Transdisciplinaritatea". Iaşi: EdituraPolirom.

22 Novak Joseph D. , GowinD. Bob. (1984). ,,Learning How to Learn". Cambridge University Press.

23 Noveanu, Gabriela. (2015).,,Provocarea lecturii. Ghid metodologic pentru dezvoltarea competenței de receptare a mesajului scris". București: Editura Didactică și Pedagogică.

24 Pâslaru, V. Goraş-Postică, Hadârcă,M, Bolocan, V., Mihailovschi, A. (2000). ,,Curriculum de limbaşiliteraturaromână. Clasele V-IX". Iași: EdituraDosoftei.

25 Roșca, Alexandru. (1971). ,,Metodologieșitehnici experimental înpsihologie". București: EdituraȘtiințifică.

26 Sadler, John Edward. (2013). ,,J A Comenius and the Concept of Universal Education" Routledge Library Editions: History of Educations.

27 Stoian, Victoria.(2001).,, Lecturasimediul electronic. O abordarepsihosociologica". In: RevistaBiblioteciiNaționale a României, An VII, nr. 1.

28 Șchiopu,Constantin. (2009). ,,Metodicapredăriiliteraturiiromane".Chişinău: EdituraCarminis.

29 Șchiopu, Constantin. (2011). ,,Interdisciplinaritate, pluridisciplinaritatesitransdisciplinaritate". București: ,,LimbaRomână" nr. 9-10.